

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/364/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

126/2012. (IV. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2011. június 24-én előterjesztett **panaszát** a 2012. április 11-én megtartott zárt hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szervek – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK), valamint a Készenléti Rendőrség – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2011. június 18-án Budapesten, az Oktogonnál foganatosított rendőri intézkedés miatt 2011. június 24-én postai úton terjesztette elő panaszát, amit 2011. augusztus 1-jén, illetve 2012. január 4-én elektronikus úton kiegészített.

I.

A panaszbeadvány és annak kiegészítése szerint 2011. június 18-án a panaszos bejelentett tüntetésen vett részt az Oktogonnál. 16 óra után azt észlelte, hogy a rendőrség a jelenlevőket – előzetes figyelmeztetés nélkül – kordonnal körbezárta, ami miatt nem tudta a helyszínt elhagyni.

A panasz szerint a körbezárt területen tartózkodott az egyik országgyűlési képviselő is, de az ő kérésére sem távozhattak el a helyszínről. A kordon mögött tartózkodó rendőrök többször is

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

könnygázzal fújták le a kordon közé zárt embereket anélkül, hogy arra okot adtak volna. A vegyi eszköz alkalmazása előtt egyetlen alkalommal sem történt figyelmeztetés. Kb. egy órán keresztül tartották körbezárva az ott tartózkodókat, amely időszak alatt „a rendőrök csapatban és kutyákkal is többször berohantak a körbezárt területre, az emberek közé”.

A panaszost is érte a könnygáz, bár azt nem közvetlenül az arcába fújták, de a közelben állt, és az anyag pár percre erős könnyezést, égető érzést, köhögést, légszomjat és fuldoklást okozott neki. A panaszos emiatt nem szorult ugyan orvosi ellátásra a helyszínen, de nincs tudomása arról, hogy a rendőrség milyen hatóanyagú könnygázt használt, ezért nem tudja, lesz-e a későbbiekben annak egészségkárosító hatása.

A panaszos előadta azt is, hogy a helyszínen ráugrott az egyik pórázon vezetett, szájkosarat viselő szolgálati kutya. A rendőr észlelte a balesetet, 1-2 másodperc elteltével lehúzta a panaszosról a kutyát, de azonnal futott is tovább a többi kutyás rendőrrel, így a panaszos nem is tudta neki a sérülését jelezni. A panaszos mellett állt egy fiatalember, aki érzékelte a balesetet, és ráordított a rendőrre, hogy „mit csinál!” A panaszos a jobb kezével próbálta magától távol tartani a kutyát, ami a mellső lábait a panaszos karjára tette, amitől a jobb karján zúzódásos sérülést szenvedett. A panaszos karja bevérzett, és mivel egy-két nap elteltével még csúnyább és fájdalmasabb lett a sérülés, orvoshoz fordult.

A panaszos mozgásszabadságának korlátozása és „bántalmazása” miatt kérte a Testület panaszának kivizsgálására.

2) A panaszos a Testület részére megküldte az egészségügyi intézményben, 2011. június 22-én kiállított ellátási adatlapot. A lelet részben az szerepel, hogy a panaszos elmondása szerint 2011. június 18-án egy demonstráció során kutyás rendőr kutyája váratlanul a jobb karjára ugrott. Az orvos megállapítása szerint a jobb felkar középső harmadában a belső oldalon 6 x 1,5 cm-s és felette 3 x 1 cm-es bőr alatti bevérzés látható. A jobb alkar középső-alsó harmad határán a hajlító radiális oldalon 3 x 1 cm-es bőr alatti bevérzés. A diagnózis: a váll és felkar, valamint az alkar zúzódása.

3) A panaszos megjelölt egy személyt is beadványában, aki az általa sérelmezett rendőri intézkedés szemtanúja volt, illetve beadványa egyik kiegészítésében megadta a férfi nevét és elérhetőségét is.

A Testület kérte a tanút, hogy nyilatkozzon az általa észleltekről. A férfi az alábbi tartalommal tett nyilatkozatot a történetekről.

A tanú jelen volt a Meleg Büszkeség Napja elleni tüntetésen az Oktogonnál. Az oda kivezényelt rendőrök, több alkalommal „alkalmaztak” szolgálati kutyákat. Nem történt semmiféle figyelmeztetés, vagy felszólítás, hogy kutyákat kívánnak bevetni az ott tartózkodókkal szemben, ahogy egyébként a könnygáz alkalmazását se jelezték, illetve egyéb tömegoszlató eszköz bevetését se jelezték a tüntetők felé. Ugyanakkor könnygázt is és kutyákat is bevetettek.

A szemtanú előtt kb. 3 méterre történt a panaszossal szembeni cselekmény. A kordont félretolva beözönlött jó néhány rendőr kutyákkal, de nem „a megszokott módon”. A tanú némi összeviesszágát vélt felfedezni az akciójukban, a korábbi (2006 óta történt)

bevetésükhöz képest. A kérdéses rendőr testes (inkább kövér, mint izmos), a tanú emlékezete szerint szemüveges, „balga módon minden ok, vagy rámutató veszély elhárítása nélkül, a nála lévő könnygáz (paprikagáz) palackból maga elé lőtt, amibe sikeresen bele is szaladt. Ekkor vesztette el uralmát a kutyája felett, elengedte vagy hosszabb pórázra engedte a kutyát”, és az a panaszosra ugrott. A panaszos kb. fél perc időtartamig volt kénytelen a kutya „szeretetét” élvezni.

A tanú nyilatkozatának további részében a rendőrök viselkedését általában minősítette, amelynek ismertetésétől a Testület – mivel annak a panaszügy megítélése szempontjából nincs jelentőség – eltekintett.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK Hivatalának vezetője tájékoztató levelében az alábbiakat közölte a Testülettel.

2011. június 18-án, a Budapest VI. kerület, Oktogon téren a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozó rendezvényt tartottak. A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom elnöke 15 óra és 24 óra közötti időtartamra demonstrációt jelentett be az említett helyszínre, amely célja szerint „tiltakozás a nyílt és tömeges köztéri közszeméremsertés ellen, egyúttal kiállítás a család tradicionális értékei mellett”. A rendezvényt a Szivárvány Misszió Alapítvány által a Hősök tere – Andrassy út – Bajcsy-Zsilinszky út – Alkotmány utca útvonalra bejelentett Meleg Méltóság Menete rendezvény elleni demonstrációként kívánták megtartani.

A hivatalvezető levelében hivatkozott a Budapest Rendőrfőkapitánya által 2011. január 6-án, 0 órától, 2011. június 30-án, 24 óráig Budapest teljes területére elrendelt fokozott ellenőrzésre. Az Oktogonon a rendezvény időtartamára kordonrendszert építettek, amellyel a rendezvény területét zárták le. Az egyedi rendőri intézkedések kiváltó oka a kifejtettek szerint az volt, hogy az Országos Rendőr-főkapitányság Készenléti Rendőrség (a továbbiakban: Készenléti Rendőrség) állományából álló, a kordonok előtt kialakított rendőrsorfallal többen rugdosni, dobálni kezdtek. A Készenléti Rendőrség beosztottjai az intézkedéseket a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 13. §-a, valamint az intézkedés időpontjában hatályban volt, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése alapján foganatosították.

A Meleg Méltóság Menete útvonalának módosulását követően, az ellendemonstrációt szervezők 16 óra 54 perckor bejelentették a rendezvény végét. A rendőrség megítélése szerint ennek oka az volt, hogy a menet nem az eredeti útvonalon – tehát az ellendemonstráció helyszínét érintően – hanem arról eltérve haladt. Több személy, arcát kendővel, sállal elfedve, csuklyát felvéve felkészült „a melegek fogadására” – megalapozottan feltehető volt tehát, hogy az ellendemonstrációban részt vevők a módosított útvonalak mentén próbálták volna a menetben haladókat inzultálni. Egyeseknél a rendőrség információi szerint olyan dolgok (pl.

tojas) voltak, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy a gyülekezési jog határát átlépve, ellenvéleményüknek erőszakos formában készültek hangot adni. A rendőrség álláspontja szerint azzal, hogy az ellentüntetők a vonulások rendezvényen résztvevők ellen ilyen formában akartak fellépni, olyan közvetlen veszélyhelyzet fenyegetett, ami indokoltá tette a terület lezárását, megóvva a rendezvények biztonságát. A BRFK hivatalvezetője a terület lezárásának jogszabályi alapjaként az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdését, valamint 37. §-ának e) pontját jelölte meg, és hivatkozott a Csapatok Szabályzat 24., 25., és 26. pontjaira. Ez utóbbiak szerint: a zárás, valamely terület elszigetelése, körbezárása az adott területen folytatott más rendőri tevékenység sikeres végrehajtásához, meghatározott objektumok, személyek megóvásához, valamint a közrend fenntartásához szükséges feltételek megteremtése érdekében. A zárás célja, hogy távol tartsa az illetéktelen, vagy veszélyt jelentő személyeket, járművezetőket, megakadályozza a keresett személyek, járművek eltávozását vagy kitörését a lezárt területről. A szabályzat a zárás indokaként – egyebek mellett – a rendezvénybiztosítást is említi.

A kordonrendszert azt követően zárták be, hogy a rendezvényt 16 óra 54 perckor befejezettnek nyilvánították. 17 óra 17 perckor a kordonok megnyitása érdekében intézkedtek, ezt követően a menet haladásának megfelelően, lépcsőzetesen oldották fel a zárást.

A hivatalvezető azt a tájékoztatást adta továbbá a Testület részére, hogy a rendőri intézkedéseket és kényszerintézkedéseket – így a panaszolt konkrét rendőri intézkedést is – a Készenléti Rendőrség vezetőjének irányítása alá tartozó rendőri egységek fogantatották.

2) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a BRFK Rendészeti Szervek Biztosítási Osztály által a rendezvény egyik szervezőjével az Oktogon területére bejelentett demonstrációról folytatott egyeztetésről felvett jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv tanúsítja, hogy a Gytv.-ben foglalt kritériumok megtartására a szervező figyelmét felhívták, valamint tájékoztatták arról, hogy a békés jelleg elvesztése önmagában a rendezvény végét jelenti.

A rendezvény szervezője a rendőrséget arról tájékoztatta, hogy a résztvevők érkezése 2011. június 18-án 15 órától várható az Oktogon Dózsa György út felé eső járdáin, illetve az Oktogon pázsittal borított részén, szintén a Dózsa György út felé eső részen. A szervező – rendezői útján – vállalta, hogy gondoskodik a közúti közlekedés akadálymentességéről. A résztvevők a Szivárvány Misszió Alapítvány által bejelentett rendezvény résztvevőinek vonulása során az úttestet is igénybe kívánták venni, de csak akkor tervezték elfoglalni helyüket az Oktogon úttestén, amikor a közúti forgalom elterelését a rendőrség megkezdi. A résztvevők a rendezvényt megelőzően, annak idején, és azt követően vonulást nem terveztek, és a rendezvényre mintegy 150 személyt vártak, de hangsúlyozták, hogy az nyitva áll azok előtt, akik a demonstráció céljával egyetértenek, és ahhoz csatlakozni kívánnak. A rendezvény lebonyolítását 15 fő rendező közreműködésével kívánták megoldani.

A jegyzőkönyv felvételekor a szervezőt tájékoztatták, hogy a demonstráció napján Budapest egész területén, valamint a rendezvény közvetlen körzetében fokozott ellenőrzés van érvényben, ezért a rendezvényre érkező személyeket igazoltatni fogják, valamint csomagjaikat átvizsgálják. Figyelmeztetés hangzott el arra vonatkozóan, hogy a BRFK a rendezvény helyszínén esetlegesen kordonozást hajthat végre, melynek beléptető pontján a demonstráció rendezői végzik a beléptetést. A rendőrség a jegyzőkönyv szerint külön kiemelte, hogy a helyszínen tartózkodó, nem a rendezvény résztvevőikhez tartozó és a rendezvényt esetlegesen megzavarni szándékozó személyek rendezvényről történő kizárása

elsődlegesen a rendezők feladata. Az egyeztetés végén a szervező a tájékoztatást tudomásul véve biztosította a rendőrséget, hogy a rendezvény során velük minden tekintetben együttműködnek, és a rendezvény rögzített feltételeinek lényeges módosulásáról soron kívül tájékoztatást nyújtanak.

3) A BRFK rendészeti Szervek Biztosítási Osztály r. alezredese, aki a Szivárvány Misszió Alapítvány felvonulásán, valamint a bejelentett ellentüntetésen szolgálatot teljesített, jelentésében az alábbiakat adta elő.

Zagyva György Gyula, az ellendemonstráció egyik szervezője 16 óra 49 perckor telefonon kereste, és arról érdeklődött, hogy a menetben résztvevők az Andrassy útról lekanyarodva haladnak-e tovább. A r. alezredes arról tájékoztatta az országgyűlési képviselőt, hogy a résztvevők az Oktogont elkerülve folytatják vonulásukat. Az elhangzottakat a képviselő megdöbbenéssel vette tudomásul, majd 16 óra 52 perckor újból telefonon kereste a r. alezredest, és közölte, hogy az Oktogonra bejelentett demonstrációt befejezettnek nyilvánítja. Az elhangzottakat a r. alezredes rádión jelentette a BRFK Törzs parancsnokának. 16 óra 55 perckor a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom elnöke szintén telefonon jelezte, hogy befejezettnek nyilvánítja a rendezvényt. Közölte, hogy a rendőrség „felrúgta” a megállapodást – az általa bejelentett rendezvény békés hangulatú volt, nem érti, hogy mi indokolta a Meleg Méltóság Menete vonulási útvonalának megváltoztatását, és egyúttal sérelmezte, hogy a befejezetté nyilvánított rendezvény résztvevői nem hagyhatják el a helyszínt. A r. alezredes beszámolt arról is, hogy 17 órakor a panaszos beadványában említett országgyűlési képviselő telefonon érdeklődött, hogy a résztvevők mikor, milyen módon hagyhatják el a rendezvény helyszínét. A r. alezredes a kérdést tolmácsolta a BRFK Törzs parancsnoka számára, akinek válaszát mintegy két perc múlva, telefonon közölte a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom elnökével, azaz a bejelentővel. A kapott tájékoztatás szerint, a felállított kordont akkor nyitják meg, mihelyt a Meleg Méltóság Menete vonulásában résztvevők eltávolodnak az Oktogontól. A r. alezredes jelentése szerint a közlést a bejelentő tudomásul vette.

4) A helyszínen szolgálatot teljesítő rendőrök jelentései egymással, valamint a BRFK hivatalvezetőjének állításaival összhangban számoltak be a történetekről. Leírásuk szerint az Oktogont a Teréz körüttől elválasztó rendőrségi kordont az agresszív tömeg megpróbálta bedönteni, és az azt védő rendőri erőkkel szemben támadólag léptek fel. A támadó személyek magatartásának elhárítása céljából, az intézkedő rendőrök feletteseinek előzetes engedélyével, ismeretlen személyekkel szemben vegyi eszközt alkalmaztak az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján. Az egyik rendőri jelentés három, a másik pedig két személlyel szembeni kényszerítő eszköz alkalmazásáról számolt be. Egyéb rendőri intézkedést a rendőri csapaterő ellen hirtelen fellépő tömeg miatt foganatosítottak. A vegyi eszköz alkalmazását az intézkedő rendőrök szóban azonnal jelentették feletteseiknek.

5) A vegyi eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki kivizsgálás szerint a helyszínen összegyűlt agresszív tömeg megkísérelte a rendőri erőket megtámadni. Két intézkedő rendőr összesen öt személlyel szemben alkalmazott vegyi eszközt, melynek használatát azonnal jelentették. A bevetési csoportok részére rendszeresített videokamerával a kényszerítőeszközök alkalmazásáról értékelhető felvétel nem készült. A kivizsgálás megállapításai szerint a vegyi eszköz alkalmazása az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdésének a) pontja alapján jogszerű és szakszerű volt, a Szolgálati Szabályzat 61. §-ának (1) bekezdése alapján pedig a célszerűség, valamint a jogszerűség követelményeinek is megfelelt. A kivizsgálás szerint az Rtv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdésében meghatározott arányosság

követelményét, továbbá az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat az intézkedés során a rendőrök maradéktalanul megtartották, illetőleg az Rtv. 17; 18. §-ában foglalt követelmények is teljesültek.

6) A BRFK Hivatalának vezetője a Testület által egyéb ügyben, szintén 2011. június 18-án, az Oktogonon történt eseményekkel kapcsolatban kért felvilágosításra adott válaszában az alábbiakról számolt be.

A Hivatal adatai szerint az Oktogonnál 4 főt állítottak elő hivatalos személy elleni erőszak bűncselekményének gyanúja miatt, vegyi eszköz használatára pedig három esetben került sor, mert a kordonoknál álló rendőröket több esetben megtámadták. A hivatal vezetője úgy értesült, hogy a konkrét rendőri intézkedéseket az ORFK Készenléti Rendőrség beosztottjai foganatosították. A BRFK Rendészeti Helyettesének tájékoztatása szerint az ellendemonstráció rendőri biztosításában két század közrendvédelmi járőr vett részt, amely létszámot az elmúlt évek hasonló rendezvényein kialakult rendbontás indokolta. A Rendészeti Helyettes tájékoztatása szerint a rendőri intézkedéseket megelőzően felszólítás nem hangzott el, mivel az Oktogonnál többen dobálni kezdték a rendőröket, így „azonnalos” intézkedések végrehajtása vált szükségessé. A terület lezárásáról a rendbiztos tájékoztatta a rendezvény szervezőjét. A rendőrség álláspontja szerint az ellentüntetők a vonulós rendezvényen résztvevő személyek ellen erőszakos cselekmények elkövetésére készültek; olyan közvetlenül fennálló veszélyhelyzet alakult ki, amely a rendezvény biztonságának megóvása érdekében indokoltá tette a terület lezárását. A hivatalvezető álláspontja szerint egyértelmű, hogy az ellendemonstrációban résztvevők a módosított útvonalak mentén próbálták volna a menetben haladókat inzultálni.

A Rendészeti Helyettes tájékoztatása szerint 14 óra 8 perckor kezdték meg a kordonok kihelyezését, ami 14 óra 40 perckor fejeződött be. Az Oktogonon az Andrassy út két szélének vonalában, a villamosmegálló végénél, valamint a központi házasságkötő terem vonalában a Teréz körút teljes szélességében állították fel a kordonokat, melynek módszerével kapcsolatban a rendezvény szervezői nem emeltek kifogást. Szintén a Rendészeti Helyettes számolt be arról, hogy a Meleg Méltóság Menete 16 óra 59 perckor kanyarodott le a módosított útvonalra, ezt észlelve a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom elnöke által szervezett ellendemonstráció résztvevői megkíséreltek a kordonnal lezárt területről a Nyugati tér irányába távozni – feltehetően azért, hogy a vonulást megakadályozzák. A főszervező 16 óra 54 perckor befejezté nyilvánította a rendezvényt, ekkor került sor a terület lezárására, ami egészen addig tartott, míg a vonulós rendezvény résztvevői az Oktogontól el nem távolodtak. 17 óra 7 perckor, lépcsőzetesen, a menet haladásának megfelelően megkezdték a zárás feloldását, ami 17 óra 17 perc és 17 óra 29 perc között fejeződött be véglegesen.

7) A Készenléti Rendőrség parancsnoka több ízben is tájékoztatást adott a Testületnek a kérdéses rendezvény biztosításának körülményeit illetően.

a) A parancsnok egyik levele szerint a Készenléti Rendőrség Különleges Szolgálatok Igazgatóság Bevetési Főosztály III. Lovas és Kutyás Szolgálati Osztály Kutyás Alosztály állománya a kérdéses napon 8 órától 20 óráig az alosztályvezető irányításával 1 + 11 fővel, 8 szolgálati kutyával vett részt a biztosítási feladatokban. Ez a levél tartalmazza részletesen a rendezvény eseményeit. 15 óra 5 perckor jelentették, hogy a Hősök tere - Andrassy út kereszteződésében kb. 300 fő gyülekezik. A közlekedési állomány megkezdte a terület zárását. 15 óra 55 perckor a feladatba bevont állományt átszervezték. 16 óra 15 perckor a

Meleg Méltóság Menete a Hősök teréről kb. ezer fő részvételével elindult, ezért a Városligetben ellenőrzési feladatokat ellátó állományt átirányították az Oktogonra; 16 óra 20 perckor az egyik állományból négy bevetési csoport áttelepült a Jókai térre és a Liszt Ferenc térre, ahol megkezdték a kiürítést.

16 óra 32 perckor egy felszólító járművet átirányítottak a Jókai térre annak érdekében, hogy a tér kiürítésében résztvevő Készenléti Rendőrség bevetési csoportjai, valamint a BRFK állományának segítséget nyújtson és az ott összegyűlt tömeget felszólítsa, hogy a területet a Nagymező utca irányába hagyják el. 16 óra 50 perckor a menet elején haladó kamionok a Csengery utcát elérték – és a tervektől eltérően – a biztosítási parancsnok döntése alapján befordultak a Csengery utcába, mivel a biztosítás parancsnoka a menetnek az Oktogonon történő biztonságos áthaladását nem látta biztosítottnak, ezért a szervezőkkel egyeztetett alternatív útvonalon haladt tovább a menet. Az útvonal megváltoztatásának biztonsági kockázatára tekintettel – utasításra – az Oktogon és annak közvetlen környezetében feladatot ellátó állomány a sisakot felvette. 16 óra 55 perckor az egyik bevetési század jelentette, hogy az általa biztosított Oktogonon felállított kordont a tömegből több személy rugdosni kezdte, a további rendbontások megakadályozása végett ismeretlen számú személlyel szemben gázspray-t alkalmazott. A rendbontó tevékenységről a századok mellé beosztott speciális kamerakezelők kép- és hangfelvételt készítettek. A sorfalban álló rendőröket továbbra is dobálták, ezért a bevetési csoportok három esetben alkalmaztak ismeretlen számú személlyel szemben könnygázt.

17 óra 5 perckor a menet elhaladása miatt a tömegből néhányan újból agresszíven léptek fel a biztosításban résztvevő állománnyal szemben. Rugdosni kezdték az állomány által használt pajzsokat, illetve üres üvegeket és petárdákat dobtak a rendőrök irányába. A támadólag fellépő demonstrálók megfékezésére egy alkalommal ismeretlen személlyel szemben könnygázt használtak a rendőrök. 17 óra 21 perckor az Oktogonnál, a Burger King előtti területről a rendőri egységeket támadó (műanyag flakkonnal dobáló) tömegből egy főt kiemelt a civil ruhás állomány, amelyhez két Készenléti Rendőrséghez tartozó állomány segítséget nyújtott. 12 esetben vegyi eszközt, egy esetben rendőrbotot alkalmaztak. A könnygáz használata miatt a civil kiemelő csoport két tagja azt belelegezte, egészségügyi ellátásukról a Készenléti Rendőrség helyszínen tartózkodó orvosa gondoskodott. A kialakult ellenséges helyzet miatt további két főt is kiemeltek.

17 óra 28 perckor az Andrassy út vonalában a felállított kordont megnyitották, a tömeg a Blaha Lujza tér irányába hagyhatta el a lezárt területet; a menet pedig 17 óra 30 perckor befordult az Andrassy útról a Bajcsy-Zsilinszky útra. 17 óra 45 perckor a Nyugati tér irányába a Teréz körúton felállított kordont is megnyitották. A levél az ezt követő eseményeket is részletesen tartalmazza.

b) A Készenléti Rendőrség parancsnoka egy másik tájékoztató levelében kifejtette, hogy véleménye szerint az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdésében meghatározott rendőri intézkedés (a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni) nem tartozik azon rendőri intézkedések közé, amelyek végrehajtásáról írásos dokumentum készül. Ezen rendőri intézkedés során a rendőrökhöz forduló személyazonosságának megállapítása nem történt meg, és olyan nyilvántartás, amelyből megállapítható, hogy a rendőrök mely személyeknek, milyen időpontban és helyszínen, milyen módon nyújtottak felvilágosítást, nem áll rendelkezésre.

8) A Készenléti Rendőrség Különleges Szolgálatok Igazgatóságának r. ezredes parancsnok-helyettese összefoglaló jelentést készített az Igazgatóság által 2011. június 16-án és 18-án a fővárosban megrendezett demonstrációk és egyéb bejelentett rendezvények rendőri biztosítása során végrehajtott szolgálati feladatokról.

Az összefoglaló jelentésben szerepel – egyebek mellett –, hogy a Lovas és Kutyás Szolgálati Osztály Kutyás Alosztály állománya a laktanyából 8 óra 30 perckor indult ki Dunakeszire, ahol felkészültek a feladat végrehajtására és felvételezték a szolgálati állatokat, annak végeztével, 10 óra 35 perckor érkeztek vissza a Készenléti Rendőrség központi objektumába, a biztosítási feladatban 1 + 11 fővel, 8 szolgálati kutyával vettek részt.

A feladat végrehajtására 12 óra 30 perckor indult ki az Alosztály állománya a Városligetbe, ahol 13 órai készenléttel, egy r. alezredes alárendeltségében foglaltak készenléti helyet az Olaf Palme sétány és a Zichy Jenő utca kereszteződésénél.

A demonstrációs menet indulásakor, 16 óra 5 perckor áttelepültek az Oktogonhoz, ahol 16 óra 29 perckor egy másik r. alezredes alárendeltségében az ott elhelyezett kordon biztosítását végezték. 17 óra 20 perctől 17 óra 22 percig, illetve 17 óra 25 perctől 17 óra 27 percig az említett helyszínen kiemelések biztosítását hajtották végre, amelynek során az állomány 12 (14) esetben vegyi eszközt, egy esetben rendőrbotot alkalmazott. 17 óra 34 perckor egy r. ezredes utasítására a Bajcsy-Zsilinszky út és Nagymező utca kereszteződéséhez települtek, ahol 19 óra 35 percig voltak készenléttben, majd – parancsnoki engedéllyel – az elhelyezési körletükbe vonultak.

9) A Készenléti Rendőrség parancsnoka a panaszos által sérelmezett rendőri intézkedések kapcsán további felvilágosítást adott a Testület részére.

A tájékoztatás az állásfoglalás előző pontjaiban ismertetettekhez képest az alábbi többlet információt tartalmazza.

A 2012. június 18-ai rendezvények rendőri biztosításával összefüggésben a vizsgált helyszínre az előzetes terveknek megfelelően a Készenléti Rendőrség állományából 10 + 175 fő 2 bevetési századba szervezve került vezénylésre, a bevetési századok a BRFK alárendeltségében látták el szolgálati feladataikat. A levél részletesen tartalmazza a Készenléti Rendőrség állománya egyes bevetési századainak (1-8.) felállítási helyét és kiosztott feladatait.

A Városliget területén ellenőrző feladatokat ellátó, a Készenléti Rendőrség Különleges Szolgálatok Igazgatósága Bevetési Főosztály III. Lovas és Kutyás Szolgálati Osztály állományába tartozó kutyás alegységet a vonulós rendezvény megindulását követően, 16 óra 15 perckor átirányították a vizsgált helyszínre és ott a továbbiakban a Készenléti Rendőrség műveletirányítójának közvetlen alárendeltségében tevékenykedett.

A Budapest VI. kerület, Oktogon 1. szám előtt a kutyás alegység a kiemelő csoport támogatását és tevékenységének biztosítását kapta feladatként. Annak végrehajtása során – a kiemelő csoport tömegbe történő behatolását követően – a kutyás alegység beosztottai észlelték, hogy a tömeg egy része a rendőri intézkedéssel (kiemeléssel) szemben aktív ellenállást tanúsít, azt megpróbálja megakadályozni. Az ellenállás fizikailag aktív, támadó

jellegű volt. A vegyi eszköz használatának indoka a konkrét feladat-végrehajtás során a tömegeből támadólag fellépő személyek által kifejtett erőszakos és célzatos fizikai ellenállás leküzdése, valamint a kiemelő csoport tagjai ellen irányuló – a csoport tagjainak testi épségét közvetlenül veszélyeztető – támadás elhárítása volt. A Készenléti Rendőrség parancsnoka ezzel összefüggésben hivatkozott az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdésének a) és b) pontjaira, amelyek értelmében a rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására, illetőleg a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

A tájékoztatás szerint a vegyi eszköz alkalmazása előtt figyelmeztetés nem hangzott el, mivel az azzal járó késelem a rendőri intézkedés eredményességét – ide értve az abban részt vevők testi épségét is – veszélyeztette volna. A tájékoztató levél ezzel kapcsolatban utal a Szolgálati Szabályzat 57. §-ának (1) bekezdésére („A rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható.”)

Az alkalmazott vegyi eszköz a 400 ml-es First Defense MK-9 típusú paprika permetszóró és a 750 ml-es CS R92 könnygáz permetszóró technikai eszközök (spray) voltak, melyek összetételének részletes leírását és rendszeresítését is megküldték a Testület részére.

A biztosítási feladatok végrehajtása során – a szolgálati kutyák vonatkozásában – a rendőrség megkülönböztet igénybevételt és alkalmazást. „Igénybevétel” minden olyan cselekmény, mely során a szolgálati állat úgy vesz részt a feladatban, hogy az nem jár az Rtv. 50. §-ában leírt szolgálati kutya alkalmazással. A járőr képzettségű szolgálati kutyák alkalmazása minden esetben kényszerítő eszközként történik, melynek kötelezettségeit és általános szabályait a Szolgálati Szabályzat 57. és 58. §-a, illetve speciális szabályait a 62. §-a határozza meg. Ezek alapján pedig a biztosítási feladat végrehajtása során szolgálati kutya „alkalmazása” nem történt. Ezért pedig előzetes figyelmeztetés sem hangzott el.

A biztosítási feladat végrehajtása során a szolgálati kutyákat a Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról szóló 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Szabályzat) 108. pont e) alpontja, illetve 134. pontjának a) alpontja alapján vettek igénybe.

A Készenléti Rendőrség parancsnoka továbbá azt a tájékoztatást adta a Testületnek, hogy nincs adat arra vonatkozóan, hogy a panaszos olyan magatartást tanúsított, ami indokoltá tette volna a vele szembeni szolgálat kutya alkalmazást. Az elvégzett parancsnoki kivizsgálás során nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a szolgálati kutya hogyan ugorhatott a panaszosra. A feladatban részt vevő kutyavezetők egyike sem észlelt szolgálati kutya által okozott balesetet, így olyat sem, hogy a panaszost a szolgálati kutya fellökte vagy neki sérülést okozott. A Készenléti Rendőrség parancsnokának tudomása szerint a panaszos számára – mivel sérüléséről nem merült fel információ – segítségnyújtás vagy egészségügyi ellátás felajánlása nem történt.

A Készenléti Rendőrség parancsnoka a panaszolt rendőri intézkedés szempontjából fontosnak tartotta még közölni az alábbiakat. A biztosítási feladat végrehajtása során a kutyás alegység

feladata a kiemelő csoport biztosítása volt, mely magában foglalja a csoport megerősítését abban az esetben, amennyiben a csoportot – a kiemelés végrehajtása során – támadás éri. Ugyanebben a helyzetben a kutyás alegység feladata azt is magában foglalja, hogy a csoportnak, annak a tömegből történő kivonása során utóvédként adjon fedezetet, távol tartva az ellenséges magatartást tanúsító személyeket. A szóban forgó feladat végrehajtása során a kiemelő csoportot a tömegben fizikai támadás érte, ami a tömegben tartózkodó egyes személyek által tanúsított testi erőszakban, illetve tárgydobálásban (üvegedények, pirotechnikai eszközök) nyilvánult meg. A tömegből, különböző üvegből készült eszközöket szándékosan dobtak az alegység elé abból a célból, hogy az üvegszilánkok sérüléseket okozzanak a szolgálati kutyáknak. A feladat végrehajtása során a szolgálati kutyák – képzettségükből adódóan – támadólag lépnek fel minden olyan személlyel szemben, aki őket vagy a vezetőjüket megközelíti. A biztosítási feladat során a szolgálati kutyák egyfajta sajátságosan felfokozott idegi állapotban látják el feladataikat. Ennek során előfordulhat, hogy a kutya a vezető külön utasítása nélkül támadja a közel kerülő személyeket, de ez a támadás a csekély póráztávolság, illetve a szájkosár miatt fizikai sérüléssel általában nem jár.

A parancsnok úgy fogalmazott végül, hogy „a fentiek alapján a szolgálati kutyákkal kapcsolatos, a panaszban leírt eseménysor bekövetkezése, amennyiben a panaszos a kiemelést biztosító kutyás rendőröket – annak célzatosságát nem vizsgálhatóan – megközelítette, elképzelhető még a nélkül is, hogy ezt a kutya vezetője észlelte volna”.

10) A rendőrség továbbította a Testület részére a Készenléti Rendőrség Különleges Szolgálatok Igazgatósága Bevetési Főosztály III. Lovas és Kutyás Szolgálati Osztály Kutyás Alosztályának állományába tartozó négy kutyavezető rendőr jelentését.

A jelentések egyezően azt tartalmazzák, hogy az alosztályvezető tájékoztatta a rendőröket arról, hogy a Budapest, VI. kerület Oktogon 1. sz. előtti részen a Készenléti Rendőrség VI. Bevetési Osztály kiemelő csoportja kiemelést fog végrehajtani a rendezvényre érkezett ellentüntetők közül, egyben utasítást adott, hogy a kiemelés biztosítására készüljenek fel. A meghatározott területen nagyszámú, erősen ellenséges érzelmű személy tartózkodott, ezért a feladatra felkészülve kényszerítő eszközeiket – köztük a rendszeresített könnygázcsozóró palackot – készenlétebe helyezték a rendőrök. A kiemelés során ezen rendőrök feladata a tömegnek a kiemelő csoporttól történő távoltartása, illetve a csoport kivonásának támogatása, fedezése volt.

A kiemelés végrehajtása során a tömeg a csoport felé közvetlenül veszélyeztető támadást intézett, amely a csoport tagjainak testi épségét veszélyeztette volna. Ennek elhárítására, valamint a további ellenszegülés megtörésére a tömegben agresszív magatartást tanúsító, ismeretlen személyazonosságú személyekkel szemben a rendőrök néhány esetben vegyi eszközt – illetve egyikük tonfát – alkalmaztak. Ezt követően a személyek elfutottak, ezért velük szemben további intézkedést nem lehetett lefolytatni. A kényszerítő eszköz alkalmazását az eseményt követően azonnal szóban jelentették a rendőrök az alosztályvezetőnek.

A jelentések nem tesznek arról említést, hogy a kutyavezetők által igénybevett szolgálati kutyák sérülést okoztak bárkinek is.

A parancsnoki kivizsgálás minden esetben azt állapította meg, hogy a vegyi eszköz alkalmazása jogszerű, törvényes, indokolt és szükséges volt.

11) A rendőrség továbbította a Testület részére a kérdéses rendezvényen alkalmazott vegyi eszközökkel kapcsolatos iratokat is: a rendszeresítésről, illetve az alkalmazásba vételről szóló határozatot, a rendszeresítési jegyzőkönyvet, a műszaki leírást; továbbá az alkalmazott CS R92 önvédelmi gázspray és az KM-9 paprika spray biztonsági adatlapjait.

A CS R92 önvédelmi gázspray biztonsági adatlapja az anyag káros hatásai között sorolja fel, hogy belégzés során köhögés, szédülés, légzési nehézségek, erős fáradtságérzet, fokozott orrváladékozás, hányinger, hányás, fejfájás, eszméletvesztés lehet a tünet, illetve a szer lenyelése eseténi tüneteket, valamint a bőrön és a szemnél kiváltott tüneteket is részletezi a dokumentum.

12) A BRFK Hivatala 10 db DVD lemezt juttatott el a Testület részére.

a) A felvételeket a 2011. június 18-án, az Oktogonon szolgálatot teljesített rendőrök készítették, és megközelítőleg ugyanazokat az eseményeket rögzítik, ugyanazon délután 16 óra 30 perc és 17 óra 30 perc közötti időszokban, különböző szemszögekből. A felvételeken látható, hogy a kordon előtt rendőrsorfall áll, mögötte pedig a tömeg várakozik. Az ellendemonstráció kezdetben békés hangulatú, majd ahogyan a menet egyre közelebb ér a helyszínhez, ezt a jellegét fokozatosan elveszíti. A felvételeken kezdetben mindenkinek látható az arca, később viszont egyre többen takarják el, míg az első sorban gyakorlatilag nem is lehet azonosítható személyeket felfedezni. A tüntetők a kordonokra támaszkodva, vagy azon állva a rendőrök felé kiabálnak – az indulatok fokozódása egyértelmű. A későbbi felvételeken az is látszik, hogy a tüntetők közül néhányan a kordonokat rángatják, és nagy lendülettel véve rugdossák is. Az első sorban állók között többen transzparenszeket tartanak „Új bánásmódot a melegeknek!” felirattal, amely alatt vélhetően ezen új bánásmód illusztrációjaképpen egy kötélhurok, valamint az a rózsaszín háromszög látható, amelyet a náci koncentrációs táborokban a férfi homoszexuális elítéltek megjelölésére használtak. A tömeg folyamatosan a felvonulók szexuális irányultságára és az őket támogatók származására vonatkozó, emberi méltóságot durván sértő rigmusokat skandált, amelyeket különféle közismert, meglehetősen ízléstelen kézjelekkel kísérték.

A felvételek szerint a rendőrség az Oktogonon a kordonrendszert már a rendezvény kezdetét megelőzően felállította olyan módon, hogy a tér két oldalán – a Nyugati tér és a Blaha Lujza tér felé is két-két kordont emelt. Azok végei azonban kezdetben nem voltak lezárva, azokon a pontokon szabadon lehetett áthaladni. A tér két oldalán lévő belső kordonokat a rendőrök 16 óra 15 perc körüli időben zárták le teljes szélességükben, ami azt jelentette, hogy a téren ezután már nem lehetett keresztülhaladni. A kordonokon kívül rekedt személyek azonban a később lezárt területet továbbra is szabadon elhagyhatták, mivel a külső kordonok ekkor még mindkét oldalon nyitva voltak. Az oda bejelentett rendezvény résztvevői ekkor már jelentős számban voltak jelen. A külső kordonokat a rendőrök 16 óra 50 perc körüli időben zárták le, amelyet követően a két körbekordonozott területet nem lehetett elhagyni. 17 óra 1 és 10 perc közötti időben látható, hogy a Meleg Méltóság Menetének résztvevői a háttérben – az Aradi utcán – elhaladnak, a látvány a tüntetőket egyértelműen felbőszítette. 17 óra 30 perc körüli időben a rendőrök a négy, egymással párhuzamosan felállított kordon közül előbb a két belsőt, majd a két külsőt is megnyitották, és a tér újra szabadon átjárhatóvá vált. A 17 óra 50 perc körüli időben készített felvételeken a tér már szinte teljesen üres.

b) A rendőrségi videofelvételeken nem látható olyan szituáció, hogy szolgálati kutya a rendezvényen résztvevő személyre (nőre) ráugrott, illetve megtámadott.

III.

A Testület megállapításai előtt indokoltnak tartja ismertetni a panaszos, illetve a rendőrség által nem hivatkozott, de egy közösségi videomegosztó portálon megtekinthető, jó minőségű, egyébként az eseményeket térben jobban ábrázoló felvételeket.

1) A TV2 Napló c. műsora 2011. június 19-ei összeállításában (<http://www.youtube.com/watch?v=8zHfqSYZKkU>) 7 perc 30 másodperctől – összevágva – látszik, hogy a rendőrök az agresszívan fellépő tüntetőkkel szemben többször is alkalmaztak könnygáz-sprayt, így például a Kisföldalatti lejáratának közelében, továbbá az is, hogy a körbezárt területről kiemelést is hajtottak végre.

2) A http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=vNrgvjTrsJoXat =401 címen elérhető „Jogtiprás és brutalitás – N1 KOMMENTÁR NÉLKÜL – 06. 18” című videón az 5. perctől a következők láthatók. Rendőrkutya és könnygázzal felszerelt rendőri csoport hajt végre kiemelést a kordonok közötti területen, a Kisföldalatti lépcsőjénél, eközben a tömeg valamit dobál a rendőrök felé. Ezután egy újabb csoport rendőr rohan a tömegbe, de a felvételen nem látszik, hogy mi az intézkedés oka, illetve célja. Ezután egy idősebb – vélhetően rosszul lett – nőt visznek ki a rendőrök a lezárt területről, ezután pedig újabb rendőri egység halt végre intézkedést a tömegben, amelyet újabb kiemelés követ.

A felvételen nem látható olyan szituáció, hogy szolgálati kutya ráugrott a helyszínen tartózkodó személyre.

3) A http://www.youtube.com/watch?v=VMVTv_SBXSo címen elérhető „Melegfelvonulás Buzifelvonulás Budapest 2011 – Civilruhás rendőrök viszik el a tüntetőt” című videofelvétel a Kisföldalatti lejáratának közelében végzett kiemelést mutatja másik szögből. Látható, hogy a kiemelni kívánt személyt a rendőrök a lezárt területen egy kapualjig üldözik, az előtt fogják el.

IV.

A panaszos sérelmezte beadványában a területlezárást (kordonnal körbezárást), ami miatt a helyszínt nem tudta elhagyni, illetve a könnygáz – előzetes figyelmeztetés nélküli – alkalmazását. Panaszolta továbbá, hogy a rendőri intézkedések során egy szolgálati kutya ráugrott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak – a rendőri intézkedés időpontjában hatályos – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz való jogát, illetve az abból levezetett testi épséghez való jogát, valamint az Alkotmány 58. §-ának (1) bekezdése szerinti mozgásszabadsághoz való alapvető jogát – az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként a panasznak azon részét vonta vizsgálatának körébe, amely a rendőrségnek az Oktogon területét lezáró biztonsági intézkedését érinti.

Az Rtv. 37. §-ának e) pontja szerint a rendőr az önveszélyes állapot, vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A rendőrség a jogszabály fenti szakaszát alkalmazva, a Hatvannégy Vármegye Mozgalom által szervezett demonstráció helyszínét kordonokkal zárta le. Abban a tekintetben, hogy a rendőrség az Oktogonon összegyűlt tömeget a helyszín elhagyásában megakadályozta, a panaszos előadása és a rendőrségi jelentések megegyeznek.

A Testület arra a kérdésre kereste a választ, hogy az idézett jogszabályhely alkalmazásának feltételei fennálltak-e; tehát olyan személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet állt-e fenn, amelynek elhárítására a terület lezárása alkalmas, és arányos biztonsági intézkedésnek tekinthető.

Az Alkotmány 62. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását. A megfogalmazásból kitűnik, hogy a gyülekezési jog alkotmányos védelme csak a gyülekezés békés formáira terjed ki, tehát a kollektív véleménynyilvánítás erőszakos formái kívül rekednek e védelem körén. Az Alkotmány rendelkezésével összhangban, a Gytv. 2. §-ának (1) bekezdése a „békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény)” vonatkozásában biztosítja a gyülekezési jog gyakorlását.

A rendőrség feladata a terület lezárásának elrendelése előtt ennek fényében annak megítélése volt, hogy a Meleg Méltóság Menete elleni tiltakozásként bejelentett demonstráció megfelelt-e a békés gyülekezés alkotmányos követelményének, vagy demokratikus jellegét elveszítve olyan csoportosulássá alakult át, amellyel szemben a Meleg Méltóság Menete kétséget kizáróan békés felvonulásának biztonsága védelemre szorult.

A panaszos ugyan nem tett említést beadványában a tömeg nagyságáról, illetve a kordonon kívül állók viselkedéséről, azonban az állásfoglalás II. és III. részében ismertetett felvételekből kitűnik, hogy több százra tehető az ellentüntetők száma, akik közül többen agresszíven viselkednek (rugdosás, dobálózás) – feltehetően a kordonozás miatt.

A rendőrségi jelentésekből az tűnik ki, hogy az ellendemonstráció résztvevői „felkészültek a melegek fogadására”: ahogyan a felvonulók az Oktogonhoz kezdtek közelíteni, úgy fokozódott az ellentüntetők agresszív hangulata. A „felkészülést” a rendőrség úgy írta le, hogy több személy arcát kendővel, sállal fedte el, és feltette csuklyáját – amely magatartás arra enged következtetni, hogy a tüntetés ezen résztvevői el kívánták kerülni, hogy az eseményt rögzítő videofelvételeken azonosíthatóak legyenek. (A jelentések kitértek arra is, hogy egyes résztvevőknél tojást találtak.)

A rendőrség által készített videofelvételek meglehetősen érzékletes benyomást adnak az Oktogonon megtartott ellendemonstráció hangulatáról. A felvételeken a történések időben is nyomon követhetők. Kezdetben a tömeg a rendőrség által kialakított kordonrendszer mögött

várakozott, majd ahogyan a menet hangjai egyre közelebről hallatszódnak az Oktogonra, a csoportosulás egyre inkább felfokozott hangulatba került. A felvételek alátámasztják a rendőrségnek az arcukat eltakaró tüntetőket illető állításait, az idő előrehaladtával egyre több olyan tüntető állt a kordon előtti első sorban, akit nem lehet beazonosítani. A tüntetők a kordonokra támaszkodva, vagy azon állva a rendőrök felé kiabáltak. A későbbi felvételeken az is látszik, hogy a tüntetők közül néhányan a kordonokat rángatták, és nagy lendületet véve rugdosták is. Az első sorban állók között többen félelmet keltő transzparenszeket tartottak, és a tömeg folyamatosan a felvonulók szexuális irányultságára és az őket támogatók származására vonatkozó, emberi méltóságot durván sértő rigmusokat skandált, amelyeket különféle közismert, meglehetősen ízléstelen kézjelekkel kísértek. A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott felvételeken túl, számos olyan anyag lelhető fel az interneten, amelyben az ellendemonstráció egyes résztvevői interjúban fejtik ki, hogy „már nagyon várják a felvonulókat, azért, hogy megverhessék őket” (lásd pl.: <http://index.hu/video/?s=tag:meleg>).

A Testület ehelyütt hivatkozik az Alkotmánybíróság 55/2001. (XI. 29.) sz. határozatában kifejtettekre, miszerint „a gyülekezéshez való alkotmányos alapjog érvényesülése nemcsak az állam illetéktelen beavatkozásával, hanem mások, például adott tüntetést ellenérzéssel szemlélők, ellentüntetők és más rendzavarók ellenében is védelemre szorul. Más szóval az államot pozitív kötelezettségek is terhelik a gyülekezési jog érvényesülésének biztosítása érdekében. [...] Ebből az is következik, hogy a hatóságnak szükség esetén akár erő alkalmazásával is biztosítania kell a jogszerűen tartott gyűlések lebonyolítását, illetőleg meg kell akadályoznia, hogy azt mások megzavarják.”

A Testület rámutat, hogy a rendezvény megzavarásához az ellentüntetők által feltartott transzparenszek, a becsületsértő rigmusok és fenyegetések elhangzása is elegendő lett volna, azonban a kordonok áttörésére irányuló kísérletek, és a tüntetés résztvevőinek nyilatkozatai alapján várható volt, hogy a tömeg agressziója nem fog a felvételek által rögzített verbális erőszak szintjén megmaradni. Az arcok eltakarását a rendőrség a Meleg Méltóság Menete elleni tiltakozások megszokottnak mondható forgatókönyvének ismeretében alappal értékelhette jogsértő cselekményekre való felkészülésként.

A Testület a felvételek, valamint és az írásos dokumentumok megvizsgálásával arra a következtetésre jutott, hogy az Oktogonon megrendezett ellendemonstráció békés jellegét egyértelműen elveszítette, és a rendőrség az elmúlt évek hasonló rendezvényei által kiváltott reakciók fényében helyesen értékelte az eseményeket személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetként.

Az Rtv. fentebb idézett 37. §-ának e) pontja szerint a rendőrségnek többféle választása volt a veszélyhelyzet kezelésére. A jogszabályhely a rendőrséget felhatalmazta, hogy megakadályozza az Oktogonon összegyűlt tömeg távozását, azonban kérdés, hogy valóban ez volt-e a legkevésbé korlátozó, még alkalmas intézkedési forma a helyzet megoldására. Az Rtv. 15. §-ának (2) bekezdése szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell a rendőrségnek választania, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A Testület az alábbiakban azt vizsgálja, helyesen döntött-e a rendőrség, amikor az Oktogonon megtartott ellendemonstráció résztvevőinek távozását megakadályozta, ahelyett, hogy távozásra kötelezte volna őket.

A rendőrségi iratok egybehangzóak abban a tekintetben, hogy amint a szervezők tudomást szereztek a Meleg Méltóság Menete útvonalának megváltozásáról, haladéktalanul bejelentették a rendezvény végét. A kordonrendszer lezárására azt követően került sor, hogy a rendezvényt 16 óra 54 perckor befejezettek nyilvánították.

Felmerül a kérdés: mi okból hiúsította volna meg az ellendemonstráció célját önmagában az a tény, hogy a menet az Oktogont elkerülve haladt. A rendőrség feltehetően a fenti kérdést átgondolva arra a következtetésre jutott, hogy az ellendemonstráció résztvevői, az Oktogon elhagyását követően ellenőrizetlen körülmények között eredtek volna a felvonulás nyomába. A Testület a tényeket értékelve, a rendőrség következtetésével megegyező álláspontra jutott. A rendezvény feloszlata egy békés demonstráció esetében logikailag nem magyarázható, mivel tiltakozni egy, a megjelentek által kétségbe vont értékeket megjelenítő közösség ellen anélkül is lehetséges, hogy a két csoport egymással közvetlen kapcsolatba kerülne.

Amennyiben a rendőrség az ellendemonstráció résztvevőit a helyszínről elküldi, és az Oktogon területét lezárja előlük, kétségtelenül kisebb fokban korlátozta volna az ellentüntetők alapjogait, mivel ezzel tulajdonképpen egy területre vonatkozóan zárta volna ki mozgásszabadsághoz való joguk gyakorlását. A tüntetők körbezárásával azonban a rendőrség a mozgásszabadsághoz való jogukat átmenetileg teljes körben elvonta. Egyrészt mellé állítva a rendőrség két lehetőségét, megállapítható, hogy a megjelentek jogainak csekélyebb fokú korlátozását valósította volna meg a rendőrség intézkedésével, amennyiben az ellendemonstráció résztvevőit elküldi, és a területre való belépésüket megtiltja, azonban az Rtv. idézett arányossági rendelkezése a kevésbé korlátozó intézkedés követelményét az alkalmasság és az eredményesség szem előtt tartása mellett írja elő.

Tekintve, hogy ha a rendőrség az Oktogon kiürítése mellett dönt, azzal a már ismert tények tükrében pontosan azt idézhette volna elő, hogy a demonstráció tagjai a menet résztvevőivel konfrontálódjanak, a Testület álláspontja szerint a rendőrség az egyetlen szakmailag helyes döntést hozta meg a tüntetők körbezárásával. A rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a kordonok megnyitásáról, amint a felvonulás biztonságos távolságra távolodott az Oktogontól (17 óra 17 perckor) intézkedtek, tehát az intézkedés teljes időtartama nem haladta meg a fél órát – szemben a panaszos által említett egy órás időtartammal –, amely az így elhárított esetleges következményeket figyelembe véve arányos mértékű korlátozásnak tekinthető.

Önmagában az a tény, hogy a lezárt területen olyan személyek is tartózkodhattak, akik az ellendemonstráción nem vettek részt, nem érinti az intézkedés jogszerűségét. A szóban forgó esetben a rendőrség nem elkülönült személyekkel szemben fogantatosított egyedi intézkedéseket, hanem a tömeggel, mint egységgel szemben kellett, hogy fellépjen. Ezért a rendőrség intézkedésének eredményességét veszélyeztette volna, ha a helyszínen jelenlévők egyedi felelősségének vizsgálatára tesz kísérletet. Éppen ez indokolja az Rtv. 59. §-ának (2) bekezdésében foglalt szabályt is, amelynek értelmében a tömeg szétesztatására irányuló csapaterő alkalmazása során a rendőrség a helyszínen lévők egyéni felelősségét nem vizsgálja.

A fentiek alapján a Testület megállapítása szerint a rendőrség a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően eljárva, helyesen mérte fel a helyzetet, így a panaszos mozgásszabadsághoz való alapvető jogát jogszerűen korlátozta.

2) A panaszbeadvány szerint a kordon mögött tartózkodó rendőrök többször is könnygázzal fújták le a kordon közé zárt embereket anélkül, hogy arra okot adtak volna. A vegyi eszköz alkalmazása előtt a rendőrség nem figyelmeztette az embereket. A panaszost is elérte a vegyi eszközt: égető érzést tapasztalt, erős könnyezés, köhögés, fuldoklás tört rá.

Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontak.

Az Rtv. 49. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a szolgálatban rendszeresített vegyi eszközt mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására, illetve a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére alkalmazhat.

Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése értelmében a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközökre vonatkozó általános szabályok között, az 57. § (1) bekezdésében kimondja, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.

Ugyancsak az általános szabályok között, a Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (2) bekezdése ad értelmező rendelkezést arra nézve, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása során mit kell ellenszegülésnek tekinteni: azt a célzatos, fizikai erőfeszítéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza. Szintén a Szolgálati Szabályzat 74. §-a – az arányosság követelményével összhangban – különbséget tesz a passzív és az aktív ellenszegülés esetén alkalmazható kényszerítő eszközök között. E rendelkezés (5) bekezdése értelmében tömeggel szemben a csapaterő a következő kényszerítő eszközöket alkalmazhatja: passzív ellenállás esetén testi kényszert, aktív ellenszegülés esetén rendőrbotot, vegyi eszközt, ingerlőgázt, elektromos sokkoló eszközt, bilincset, pórázon vezetett szolgálati kutyát szájkosárral vagy anélkül, valamint vízagyút.

Az „ellenszegülés” a rendőri jelentésekben úgy fogalmazódott meg, hogy az Oktogont a Teréz körüttől elválasztó rendőrségi kordont az agresszív tömeg megpróbálta bedönteni, és az azt védő rendőri erőkkel szemben támadólag léptek fel. Az egyes videofelvételek a rendőrségi álláspontot megerősítik, ezért a Szolgálati Szabályzat említett két ellenszegülési formája közül az aktív ellenszegülés az, ami a történetekre illik.

A rendőri jelentések arról számolnak be, hogy a rendőrséggel szemben támadólag fellépő személyekkel szemben, magatartásuk elhárítása – és a további ellenszegülés megtörése – céljából alkalmaztak a vegyi eszközt. Annak használatát az intézkedő rendőrök feletteseik

előzetes engedélyének birtokában kezdték meg, majd a kényszerítő eszköz alkalmazását szóban azonnal jelentették feletteseiknek.

A Készenléti Rendőrség parancsnokának tájékoztatása szerint továbbá a vegyi eszköz alkalmazása előtt azért nem hangzott el figyelmeztetés, mivel az azzal járó késelem a rendőri intézkedés eredményességét – és az abban résztvevők testi épségét – veszélyeztette volna.

A rendőrségi dokumentumokban egyöntetűen úgy fogalmaztak, hogy az agresszív magatartást tanúsító, ismeretlen személyazonosságú személyekkel szemben alkalmaztak vegyi eszközt 12 (egy irat szerint 14) esetben.

A rendőrségi jelentésekből az is kitűnik, hogy a vegyi eszközt azon személyekkel szemben alkalmazták, akik magatartásukkal erre okot adtak. A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételeken – noha nem jelenthető ki teljes bizonyossággal, hogy azokon valamennyi alkalom látható, amikor a könnygázt alkalmazták – látszik, hogy a rendőrség kezdetben a kordont rugdosó személyekkel szemben egyedileg alkalmazta azt, később pedig a támadó csoportosulások közepére célozva. Az is érzékelhető, hogy – az akció eredményes végrehajtása érdekében – a rendőrök könnygázzal fújták le azokat a személyeket is, akik a kiemelések során az útjukat állták.

A Testület álláspontja szerint a könnygáz alkalmazására jogszerűen került sor, illetve indokoltnak tekinthető az előzetes figyelmeztetés elmaradása is. A könnygáznak az az élettani hatása, hogy az alkalmazás helyszínén az érintett személyeknél fulladásérzetet, orrfolyást, könnyezést vált ki, közismert – ezek hiányában nem lenne kényszerítő eszközként használatos. A vegyi eszköz természetéből adódik továbbá, hogy nem alkalmazható kizárólag egyedileg, egyes személyekkel szemben, a hatásterületen tartózkodók óhatatlanul is elszenvedik a könnygáz által okozott kellemetlenségeket. A panaszos maga arról számolt be, hogy direkt módon nem alkalmazták vele szemben a könnygázt, de elérte őt is. Egészségügyi ellátást ugyanakkor a helyszínén nem kért, illetve nem vett igénybe.

A Testület megállapítása szerint a vegyi eszköz használata jogszerűen történt, továbbá – mivel a könnygáz alkalmazásának jellegzetessége, hogy nemcsak a célszemélyeknél jelentkeznek annak hatásai – a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt a panaszos testi épséghez fűződő jogát nem érte sérelem.

3) A panaszos sérelmezte, hogy a helyszínén egy pórázt és szájkosarat viselő kutya ráugrott. A kutyavezető észlelte a balesetet, és lehúzta az állatot a panaszosról, de azonnal tovább futott, ezért a panaszos nem tudta neki sérülését jelezni.

A panaszos állítását a sérülést követő negyedik napon történt orvosi vizsgálatról készült ellátási adatlappal, valamint egy tanúval igazolta. Az orvosi dokumentum szerint az orvos a panaszos jobb vállának, al- és felkarjának zúzódását diagnosztizálta. A tanú nyilatkozata szerint pedig előzetes figyelmeztetés nélkül „alkalmazták” a rendőrök a szolgálati kutyákat, és az egyik rendőr – a könnygáz alkalmazása miatt – elveszítette uralmát a kutyája felett, ami a panaszosra ugrott, és kb. fél percig kellett „élveznie a kutya szeretetét”.

A Testület a panasz ezen része tekintetében utal a Készenléti Rendőrség parancsnokának tájékoztató levelében is kifejtett – szolgálati állat „igénybevétele” és „alkalmazása” közötti különbségre.

Az Rtv. 50. §-a a szolgálati kutya alkalmazásáról szól. A törvényhely (1) bekezdése értelmében a rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát – pórázon vagy anélkül – kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak. [Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.]

Az Rtv. 50. §-ának (2)-(3) bekezdései arról rendelkeznek, hogy a rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem osztható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétoszlathatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges. A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására, súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására, a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

A Szolgálati Szabályzat 62. §-a szolgálati kutya alkalmazása tekintetében úgy rendelkezik, hogy a rendőr a szolgálati kutyát az Rtv. 50. §-ban meghatározott feltételek szerint négyféle módon alkalmazhatja: pórázon vezetve, szájkosárral ellátva; póráz nélkül, szájkosárral ellátva; pórázon vezetve, szájkosár nélkül, szájkosár és póráz nélkül. A rendőr továbbá csak kiképzett, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

A korábban említett Szabályzat – amelynek hatálya kiterjed a rendőrség központi szervére, a területi szervekre (így a Készenléti Rendőrségre is) és a helyi szervekre – 2. pont b) alpontja szerint „igénybevétel”: a lovas járőr és a kutyavezető, valamint a szolgálati ló vagy szolgálati kutya konkrét igénybevétele, kirendelése valamely szolgálati feladat teljesítésére, így különösen rendezvénybiztosítás, díszelgés, helyszíni szemlebizottsággal történő kirendelés, akciókon, bemutatókon történő részvétel. A 2. pont c) alpont szerint pedig „alkalmazás” alatt értendő a szolgálati ló lovas járőr, illetve a szolgálati kutya kutyavezető által történő alkalmazása meghatározott szolgálati feladat teljesítésére; a szolgálati lóval és szolgálati kutyával történő tömegkezelési feladatokra, a szolgálati ló és kutya alkalmazása a személyvédelemben, kutyával konzervált szag azonosítására, nyomkövetésre, kábítószer (robbanóanyag) keresésére, objektumörzésre, kényszerítő eszközként. [A Szabályzat 90. pontja szerint a járőrkutya kényszerítő eszközként történő alkalmazásának szabályait az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat tartalmazza.]

A Szabályzat 89. pontja felsorolja a járőrkutya igénybevételenek eseteit, így a b) és c) alpontok szerint rendezvények, demonstrációk biztosítására, a speciális felkészítést követően tömegkezelési feladatok ellátására; illetőleg a rendőri intézkedés biztosítására igénybe vehető.

A Készenléti Rendőrség parancsnokának tájékoztatása szerint a szolgálati kutyákat az adott esetben a Szabályzat 108. pont e) alpontja, illetve 134. pontjának a) alpontja alapján vetik igénybe. A megjelölt normaszöveg szerint biztosító szolgálat (statikus igénybevétel) esetén a kutyás alegység igénybe vehető – egyéb feladatok mellett – területet lezáró élőerő és/vagy

kordon védelmének megerősítésére. A tömegkezelési feladatok ellátásánál a kutyás alegység igénybe vehető – egyebek mellett – a kiemelő csoportok megerősítésére, megtámadásuk esetén a védelmükre.

Az idézett rendelkezések és a rendőrség által szolgáltatott valamennyi dokumentum egybevetésével megállapítható, hogy a panaszolt esetben a szolgálati kutyák úgy vettek részt a kitűzött feladatokban, hogy az nem járt az Rtv. szerinti alkalmazással, azaz „igénybevétel” történt. Mivel pedig az előzetes figyelmeztetést csak a kényszerítő eszköz alkalmazása (jelen esetben: szolgálati kutya alkalmazása) esetén írja elő a két jogszabály, így annak elmaradása sem volt jogsértő. A Szabályzat 100. pontja ugyanakkor kimondja azt is, hogy a járőr-kutyával megerősített járőr az intézkedés megkezdése előtt köteles felhívni az intézkedés alá vont személy figyelmét a járőr-kutya esetleges váratlan reakcióira.

A szolgálati kutyavezetők jelentésükben nem számoltak be arról, hogy bárkit megtámadott volna vagy megsebesített szolgálati kutya. A parancsnoki kivizsgálás során sem merült fel adat arra nézve, hogy szolgálati kutya ráugrott a panaszosra. A parancsnok megfogalmazása szerint „a szolgálati kutyákkal kapcsolatos, a panaszban leírt eseménysor bekövetkezése, amennyiben a panaszos a kiemelést biztosító kutyás rendőröket – annak célzatosságát nem vizsgálhatóan – megközelítette, elképzelhető még a nélkül is, hogy ezt a kutya vezetője észlelte volna”.

A Testület a panaszos sérülésével kapcsolatban ugyanakkor az alábbi megjegyzést teszi. A Testület a konkrét panaszügyek vizsgálata során az Rtv. szerint igénybe vehető bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk (pl. szembesítést, a rendőrök személyes meghallgatását nem végezheti). Jelen ügyben a tényállás felderítése során a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozata, egy négy nappal későbbi orvosi igazolás, valamint egy elektronikus úton nyilatkozó tanú állt rendelkezésre.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) Balogh kontra Magyarország ügyében (47940/99 sz. kérelem) egy pofontól keletkezett dobhártya átszakadás jelentette a sérelmet, amikor is a Bíróság a következőket rögzítette: „Igaz, a kérelmező nem kért orvosi segítséget az állított incidens estében, sem másnap, hanem csak 1995. augusztus 11-én [az ügy alapjául szolgáló események 1995. augusztus 9-én zajlottak]. Figyelemmel azonban arra a tényre, hogy saját lakóhelyére hazaérve azonnal orvoshoz fordult, a Bíróság nem tulajdonít döntő jelentőséget e késedelemnek, amely egyébként sem tekinthető olyan lényegesnek, hogy az meghiúsítsa ügyét a 3. cikk alapján” (49. §).

Jelen esetben a sérelmezett esemény 2011. június 18-án történt, amikor is a panaszos – állítása szerint – a kutyavezetőnek akarta jelezni sérülését, aki azonban tovább futott. A helyszínen ugyanakkor a panaszos más rendőrtől (parancsnoktól) nem kért segítséget, az ott szolgálatot teljesítő egészségügyi szolgálat felé sem jelzett sérülést. Az egyetlen – Testület rendelkezésére álló – orvosi irat, ami a panaszos karján keletkezett sérülésről szól, 2011. június 22-én, tehát négy nappal a rendőri intézkedés után keletkezett.

A Testület meglátása szerint ezért a panaszos oldalán felsorakoztatott bizonyítékok (orvosi irat, tanúvallomás) nem alkalmasak arra, hogy egyértelműen bizonyítsák: a panaszos a szolgálati kutya nem megfelelő körülményekkel történt igénybevétele miatt szerezte a sérüléseit.

Annak ellenére, hogy a Testület állásfoglalásának kialakítása a büntetőeljárásban megkövetelt bizonyosság fokánál alacsonyabb szintű bizonyosság mellett is lehetséges, a **Testület jelen ügyben a panaszos és a rendőrség előadásában mutatkozó ellentmondást nem tudta feloldani, így nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kutyavezető rendőr a tőle elvárható gondossággal járt-e el a járőrkutya igénybevétele során, így a panaszos testi épséghez való jogának sérelme e panaszrész tekintetében sem megállapítható.**

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszolt biztonsági intézkedéssel nem sérült a panaszos mozgásszabadsághoz való joga, a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggésben nem sérült a panaszos testi épséghez való joga; míg a szolgálati kutya igénybevételevel összefüggésben a testi épséghez való jog sérelme nem volt megállapítható.

A fentiek alapján a Testület – az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint – a panasz áttételéről döntött.

Budapest, 2012. április 11.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag